

شماره دوم، اردیبهشت ۱۳۹۱

سخن نخست ۲

راهبرد نظام ۴

تحلیل ۵

خلیج فارس؛ نماد قدرت و هویت ایرانی ۵ مجلس نهم؛
ویژگی‌ها، مسائل و اولویت‌ها ۹ توافق بر روی الگوی اقتصاد
سیاسی: ضرورت امنیت اقتصادی ۱۳ جنگ الکترونیک، رزم‌گاه
موفق ایران ۱۷ حمله سایبری: هشدار برای تقویت امنیت
میهنی ۲۱ مذاکرات هسته‌ای: توقف تهدید، لازمه موفقیت ۲۵
انتخابات پارلمانی سوریه، تداوم روند اصلاحات ۲۹ عراق
و تشدید رقابت‌های منطقه‌ای ۳۳ طرح تشکیل اتحادیه خلیج
فارس: تعلیق شورا و تعمیق بحران ۳۵ امارات و بازی نیابتی در
خلیج فارس ۳۹ سرویس اطلاعاتی جدید آمریکا: بازتعریف دگر
ملی و حریف اطلاعاتی ۴۳ انتخابات فرانسه: زمینه‌ها و پیامدها ۴۷
ائتلاف نتانیاهو-موفاز: تلاش برای کنترل بحران ۵۱

نگاه دیگران ۵۵

تعامل ایران با افغانستان ۵۶ چین و ایران: روابط اقتصادی، سیاسی
و نظامی ۵۷ تحریم‌ها، ابزاری ناکارآمد ۵۸

اخبار ۵۹

پیش‌نگاه ۶۳

• مطالب درج شده در ماه‌نگار لزوماً بیانگر
دیدگاه‌های پژوهشکده نمی‌باشد و استفاده
از مطالب آن با ذکر منبع آزاد است.

* صاحب امتیاز: پژوهشکده مطالعات راهبردی
مدیر مسئول و رئیس شورای سیاست‌گذاری:

سعید نورایی

* دبیر: مهدی میرزاده کوهشاهی

* شورای سیاست‌گذاری (به ترتیب حروف الفبا):

میرقاسم بنی‌هاشمی، فرزاد پورسعید، دکتر ناصر
علیدوستی، دکتر داود غریباق‌زندی، دکتر محمود یزدان‌فام
* هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

دکتر نبی‌الله ابراهیمی، میرقاسم بنی‌هاشمی، فرزاد
پورسعید، دکتر قاسم ترابی، دکتر حسن شکوه، دکتر
داوود غریباق‌زندی، دکتر محمدعلی قاسمی، دکتر عبدالله
قنبرلو، عسگر قهرمانپور، دکتر مهدی میرمحمدی، دکتر
محمود یزدان‌فام

* عوامل اجرایی و فنی: مهندس علی رئیس‌دانا، اکبر

قلی‌یان، احسان مرشدی

* صفحه‌آرا: ملیحه کربلایی

* طراح جلد: سیدعباس امجدزنجانی

* نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان آبان جنوبی، خیابان
رودسر شرقی، پلاک ۷

* صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۵۱۸۹

* تلفن: ۸۸۸۰۲۴۷۷ - ۰۲۱

* دورنگار: ۸۸۸۹۶۵۶۱ - ۰۲۱

* رایانامه: dideban@risstudies.org

پژوهشکده مطالعات راهبردی
غیرانتفاعی

مجلس نهم؛ ویژگی‌ها، مسائل و اولویت‌ها

اشاره:

انتخابات نهمین دوره مجلس شورای اسلامی که با افزایش میزان مشارکت رأی دهندگان نسبت به دوره‌های قبل همراه بود، باعث تغییر در ترکیب نمایندگان مجلس شد، تغییری که به باور بسیاری از کارشناسان در صورت اجتناب نمایندگان از پرداختن به مسائل حاشیه‌ای می‌تواند به افزایش کارایی مجلس منجر شده و نقش تعیین‌کننده‌ای در رفع بسیاری از چالش‌های فراروی کشور ایفا کند. این نوشتار ضمن معرفی ویژگی‌های مجلس نهم، مهم‌ترین چالش‌ها و اولویت‌های آن را بررسی خواهد کرد.

مقدمه

در نظام‌های سیاسی دمکراتیک، به ویژه در نظام‌های پارلمانی، مجالس ملی به عنوان مرجع نظام قانون‌گذاری و تعیین‌کننده اولویت‌ها در سیاست‌گذاری‌های کلان، مهم‌ترین رکن قدرت سیاسی می‌باشند. در نظام حقوقی و فکری جمهوری اسلامی نیز، مجلس شورای اسلامی را می‌توان مهم‌ترین نماد و نهاد اعمال حاکمیت اراده ملت دانست. اختیارات، وظایف و کارویژه‌های مجلس در قانون اساسی موقعیت ممتازی به این نهاد در قیاس با دیگر نهادهای حاکمیتی و دو قوه مجریه و قضائیه داده است.

با امعان نظر به این جایگاه، هم اولویت‌ها و هم عملکرد تقنینی و نظارتی مجلس شورای اسلامی در سه دهه گذشته با تحولات و فراز و نشیب‌هایی همراه بوده است. این فراز و نشیب‌ها در دو عرصه تعیین «اولویت‌ها و کارآمدی» تحت تأثیر چند متغیر؛ ویژگی‌ها و توانمندی‌های هر مجلس، مسائل و مناسبات درونی نظام مانند الگوی تعامل با دیگر قوا،

محیط پیرامونی و یا چالش‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی بوده است. در این نوشتار به اختصار موضوعاتی که می‌تواند به «اولویت‌ها و کارآمدی» مجلس نهم مرتبط باشد در سه سطح «چالش‌های مرتبط به مجلس، مسائل نظام و چالش‌های سطح خارجی»، بررسی می‌گردد.

ویژگی‌های مجلس نهم

مختصات و ویژگی‌های مجلس مانند پایگاه اجتماعی یا میزان آراء منتخبین و جریان‌های سیاسی، انسجام تشکیلاتی فراکسیون‌های مجلس، راهبردها و اهداف جریان اکثریت در مجلس و توان مدیریتی رئیس و هیأت رئیسه مجلس از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر تعیین اولویت‌ها و نیز کارآمدی مجلس می‌باشد.

همچنین، میزان آراء نمایندگان و جریان‌های سیاسی، یکی از مؤلفه‌های مهم و مؤثر بر اقتدار مجلس می‌باشد. کسب آراء اکثریت جامعه، به ویژه توسط جناح‌های سیاسی نشان‌دهنده نمایندگی وسیع‌تر، پایگاه اجتماعی گسترده و افزایش مشروعیت و اقتدار لازم مجلس و فراکسیون‌ها در مواجهه با چالش‌ها و نیز تعیین اولویت‌ها می‌باشد. بر حسب آمار و اطلاعات ستاد انتخابات وزارت کشور، میزان مشارکت در انتخابات مجلس نهم در دور اول نسبت به انتخابات‌های مجلس هفتم و هشتم که به ترتیب ۵۲ و ۵۱ درصد بود، با ۱۳ درصد افزایش به ۶۴ درصد رسید. بر اساس این آمار، در تهران و شهرهای بزرگ نیز

میزان مشارکت واجدین شرایط نسبت به انتخابات مجالس هفتم و هشتم بیش از ۲۰ درصد افزایش یافت و به مرز ۴۵ تا ۵۰ درصدی رسید. در انتخابات مجلس نهم، ۲۲۵ کاندیدا در مرحله اول و تقریباً با میانگین آراء ۳۵ درصد از کل آراء ماخوذه حوزه های انتخاباتی به مجلس راه یافتند و ۱۳۰ کاندیدا نیز برای انتخاب ۶۵ نماینده به دور دوم راه یافتند. این کاندیداها به طور میانگین ۱۶ درصد از آراء ماخوذه و تقریباً ۱۲ درصد از آراء کل واجدین شرایط هر حوزه را کسب کردند. در دور دوم نیز بر حسب آمار اعلانی، میزان مشارکت در انتخابات نسبت به دور دوم انتخابات مجلس هشتم از رشد ۴۰ تا ۷۰ درصدی برخوردار بود.

افزایش مشارکت مردم در دو مرحله انتخابات نسبت به میانگین مشارکت در هشت دوره قبل، مزیت بزرگی برای پایگاه اجتماعی و مشروعیت مجلس نهم می باشد که می تواند فرصت بزرگی برای مجلس آتی در کسب جایگاه لازم برای ایفای وظایف و کارویژه هایش باشد.

بر اساس این آمار، افزایش مشارکت مردم در دو مرحله انتخابات نسبت به میانگین مشارکت در هشت دوره قبل، مزیت بزرگی برای پایگاه اجتماعی و مشروعیت مجلس نهم می باشد که می تواند فرصت بزرگی برای مجلس آتی در کسب جایگاه لازم برای ایفای وظایف و کارویژه هایش باشد. در عین حال چند موضوع زنگ هشدار برای جریان های سیاسی در مجلس نهم و نمایندگان منتخب این دوره جهت ضرورت بازنگری رویه ها و رویکرد خود در مواجهه با مسائل قشرهای اجتماعی می باشد. کسب رأی حداقلی بخش قابل توجهی از منتخبین، به ویژه در شهرهای بزرگ و ناکامی بیش از نصف نمایندگان دوره هشتم در کسب نظر مردم حوزه انتخابیه خود، از نکات مورد توجه در انتخابات اخیر می باشد. در واقع، یکی از اولویت های مجلس نهم تلاش برای تعمیق و فراگیری مخاطبین و پایگاه اجتماعی خود می باشد. بر این مبنا، مجلس می تواند نه تریبون یک صدا و گرایش خاص، بلکه سخنگوی منافع ملی و مطالبات جمعی تمام گروه های اجتماعی و اقشار اجتماعی باشد.

انسجام و یا ضعف تشکیلاتی و سازمانی فراکسیون های پارلمانی نیز یکی از شاخص های مهم برای سنجش کارکرد مجلس در ایفای وظایف حقوقی و سیاسی خود می باشد. فراکسیون های قوی، منضبط و مؤثر زمینه ای برای هدفمندی عملکرد مجلس، قوت طرح ها و لوایح

قانونی مصوب، نظارت مقتدرانه بر عملکرد دولت و مدیریت اجرایی و دیگر نهادها است. در مقابل، فقدان فراکسیون های قوی و منسجم زمینه ای برای روزمرگی، درگیر شدن بیهوده مجلس در مسائل حاشیه ای و اشتغال نمایندگان به مسائل بی پایان حوزه های انتخاباتی و به طور کلی، ناتوانی مجلس برای ایفای نقش مؤثر در عرصه نظارت و قانون گذاری و زمینه ای برای انفعال در برابر چالش های درونی، مسائل داخلی و بین المللی خواهد شد. طبعاً مجلسی با فراکسیون های ضعیف قادر به ایفای نقش لازم در عرصه سیاست گذاری و نیز تعیین و تشخیص اولویت ها نخواهد بود. افزایش قابل توجه تعداد نمایندگان مستقل از ۲۰-۳۰ نفر در مجالس پیشین به بیش از ۱۰۰ نفر، از دیگر ویژگی های مجلس نهم است که در صورت عدم سازماندهی و انسجام می تواند موجب پراکندگی آراء، بی انضباطی تشکیلاتی و کاهش ظرفیت های تصمیم گیری پایدار و هدفمند و برنامه محور در مجلس شود. تأسیس فراکسیون های جدید رهروان ولایت و فراکسیون جبهه پایداری در آستانه آغاز مجلس نهم و تداوم فعالیت جبهه انقلاب اسلامی، بیانگر شکل گیری فراکسیون های جدید و تغییر و تحول در آرایش سیاسی مجلس نهم می باشد.

چنانچه فراکسیون های قوی در مجلس شکل نگیرد، هر سال بخش مهمی از انرژی مجلس صرف اموری خواهد شد که تأثیر منفی بر کارآمدی مجلس می گذارد. از این منظر، یکی از اولویت های مجلس به ویژه جناح اکثریت، حرکت به سمت انسجام تشکیلاتی و تدوین راهبرد چهار ساله برای مدیریت مجلس و تنظیم سیاست های پایدار

نیز با توجه به مهم‌ترین چالش‌های داخلی، برخی از اولویت‌های اساسی مجلس نهم در چهار سال آتی یادآوری می‌گردد.

مجلس نهم و اسناد بالادستی

اهداف سند چشم‌انداز بیست ساله، دهه پیشرفت و عدالت، برنامه پنجم توسعه و به ویژه قانون هدفمندی، مهم‌ترین اولویت‌های جمهوری اسلامی در دو دهه و نیز چراغ راهنمای مجلس در تمام عرصه‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری می‌باشد و مجلس نهم می‌تواند نقش قابل توجهی در پیشبرد اهداف و اولویت‌های این اسناد و برنامه‌های کلان داشته باشد. اصلاح و تکمیل تمام خلأهای قانونی در تسریع روندهای اجرایی، نظارت دوره‌ای و قانونی مستمر بر عملکرد تمام نهادهای حاکمیتی به ویژه قوه اجرایی در عمل به وظایف خود در قبال این اسناد، مهم‌ترین اولویت مجلس نهم در چهار سال آتی می‌باشد.

از آنجائی که یکی از اولویت‌های مجلس نهم تلاش برای تعمیق و فراگیری مخاطبین و پایگاه اجتماعی خود می‌باشد، بر این مبنا مجلس می‌تواند نه تریبون یک صدا و گرایش خاص، بلکه سخنگوی منافع ملی و مطالبات جمعی تمام گروه‌های اجتماعی و اقشار اجتماعی باشد.

چالش‌های اقتصادی و محوریت تولید ملی

در عرصه اقتصادی، مجلس نهم با چند موضوع بسیار مهم نظارت بر طرح هدفمندی یارانه‌ها و فشارهای بین‌المللی و تلاش قدرت‌های متخاصم غرب برای تشدید محدودیت‌ها بر اقتصاد ملی و حرکت به سمت تقویت تولید ملی به عنوان شعار سال و هدف استراتژیک در سال‌های آتی مواجه می‌باشد. رسالت و اولویت‌های مجلس نهم در مواجهه با چالش‌های اقتصادی بسیار بیشتر از مجالس پیشین است. با توجه به هر یک از این موضوعات سه گانه که ارتباط وثیقی با وجوه اقتصادی و اجتماعی امنیت ملی دارد، ضروری است فراکسیون‌های تأثیرگذار مجلس نگرش فراگیر و بلندمدتی به چالش‌های داخلی و خارجی داشته باشند و از برخی سیاست‌های پرهزینه مبتنی بر آزمون و خطا مانند تثبیت قیمت انرژی در مجلس هفتم پرهیزند.

استفاده از تمام ظرفیت‌های کارشناسی و علمی مراکز علمی-پژوهشی، مشورت مداوم با اتحادیه‌ها و انجمن‌های بخش خصوصی در آسیب‌شناسی واقع‌بینانه اقتصاد ملی و تمهید تمام شرایط حقوقی، نظارتی و سیاسی در عرصه

در مواجهه با چالش‌های درونی و بیرونی نظام می‌باشد. طبعاً کارآمدی و اقتدار مجلس زمینه‌ای برای حفظ استقلال مجلس از کانون‌های قدرت و ثروت و نیز موجب ارتقاء جایگاه سیاسی و حقوقی مجلس و نیز شأن نمایندگان مجلس در بین مردم و صاحبان قدرت خواهد بود.

حمایت و مساعدت به دولت

مجلس نهم می‌تواند با حفظ جایگاه مجلس شورای اسلامی و استقلال قوه مقننه به دولت در اجرای وظایف قانونی و اجرایی خود کمک کند. این کمک می‌تواند از طریق تسهیل در فرایند بررسی و تصویب طرح‌ها و لوایح مختلف و همکاری و مشاوره به دولت در اموری مانند برنامه‌های کلان اقتصادی و رفع چالش‌های مهم کشور صورت گیرد.

اولویت‌های مجلس

در سطح داخلی مجلس نهم در حوزه اختیارات و وظایف خود با مسائل و چالش‌های مهمی مواجه می‌باشد که در چهار سال گذشته با وجود تلاش‌ها و جدیت‌ها، ضعف قابل توجهی داشته است. بر اساس اصول ۵۴، ۵۵، ۷۶، ۷۸، ۸۴، ۸۶، ۸۷ و ۸۸ مجلس شورای اسلامی، انحصاراً اختیار وضع قوانین مورد نیاز و پرکردن خلأهای قانونی، تصویب و نظارت بر بودجه سالانه، تفسیر لوایح قانونی، تصویب عهدنامه‌های بین‌المللی، تحقیق و تفحص در تمام امور کشور، رأی اعتماد به وزیران و نظارت بر عملکرد مدیران اجرایی، کابینه و رئیس جمهور از طریق سؤال و استیضاح را بر عهده دارد. با توجه به این اختیارات و وظایف و

مواجهه با فشارهای بین‌المللی

تلاش برخی کشورهای متخاصم غربی برای تشدید تحریم‌های صنعت نفت و نظام بانکی و همراهی دیگر دولت‌هایی که شریک تجاری و اقتصادی ایران محسوب می‌شوند، باعث شده مجلس نهم در مواجهه با تهدیدات خارجی رسالت بیشتری داشته باشد. بخش مهمی از نقش مجلس در کاهش فشارهای خارجی می‌تواند به طور مستقیم به انجام وظایف و کارویره‌های قانونی آن مرتبط باشد. نقش مؤثر مجلس در حرکت به سمت اقتصاد رقابتی تولیدمحور و نیز سیاست‌ها و تلاش‌های مؤثر پیش‌گیرانه در کاهش و زوال فساد سیاسی و تخلفات بانکی، می‌تواند گام بزرگی برای تخصیص و بهره‌گیری بهینه از منابع ملی و کاستن از آثار مخرب فشارها و تحریم‌های خارجی باشد.

فعال کردن دیپلماسی تجاری-اقتصادی پارلمانی، به ویژه در سطح جهان اسلام و کشورهای غیرمتعهد و حتی، برخی کشورهای بی‌طرف اروپایی می‌تواند زمینه و فرصت مناسبی برای خنثی کردن سیاست انزوای دیپلماتیک جمهوری اسلامی از طرف آمریکا و افراطیون اروپا باشد.

سیاست‌گذاری‌ها و مناسبات بین‌قوا برای تقویت تولید ملی، اولین اولویت مجلس در این زمینه می‌باشد. نظارت کامل بر اجرای صحیح و واقعی اصل ۴۴ قانون اساسی، تدوین قوانین جدید و یا اصلاح قوانین مهمی مانند قانون کار، مالیات و تأمین اجتماعی و نیز قوانین مرتبط با سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و تسهیل دیگر قوانین مرتبط برای کاهش هزینه‌های تولید، به خصوص در بخش صادرات، برای حرکت به سمت اقتصاد رقابتی و تلاش برای کاهش وابستگی اقتصاد ملی به درآمدهای ارزی صنعت نفت و در کل کمک به تقویت تمام شاخص‌های مؤثر در بهبود فضای کسب و کار، اولویت‌های اساسی مجلس نهم در چند سال آتی می‌باشد که موفقیت آن در این عرصه کمک شایانی به تقویت اقتصاد ملی تولیدمحور خواهد کرد. اقتصاد تولیدمحور زمینه‌ای برای حل تدریجی آسیب‌های بزرگ اقتصاد کشور مانند نرخ رو به رشد بیکاری و تورم و حتی بهبود شاخص‌هایی مانند بهره‌وری خواهد گردید.

فعال کردن دیپلماسی تجاری-اقتصادی پارلمانی به ویژه در سطح جهان اسلام و کشورهای غیرمتعهد و حتی برخی کشورهای بی‌طرف اروپایی می‌تواند زمینه و فرصت مناسبی برای خنثی کردن سیاست انزوای دیپلماتیک جمهوری اسلامی از طرف آمریکا و افراطیون اروپا باشد.

پیشگیری از فساد سیاسی و تخلفات کلان مالی

نگاهی به وضعیت فساد و تخلفات بزرگ در سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و شبه‌دولتی و نظام بانکی کشور در چند سال گذشته، به ویژه سال ۱۳۹۰ و گزارش‌های متعدد دیوان محاسبات، سازمان بازرسی کل کشور و دیگر نهادها حاکی است تلاش‌ها و فعالیت‌های مجالس اخیر در عمل به تکلیف نظارتی خود برای کاهش فساد و پیشگیری از تخلفات بزرگ، بازدارنده نبوده است. از این حیث برای بهبود منزلت نظام در عرصه بین‌المللی و نیز تقویت اعتماد عمومی و ترمیم آسیب وارده بر اعتبار برخی نهادها ضروری است مجلس سازوکارهای نظارتی خود را همراه با سازوکارهای حقوقی و قضایی دارای ضمانت اجرایی کافی، تقویت نماید. تلاش برای تقویت شفافیت در تمام عرصه‌های مالی، پولی و اعتبارات و تسهیلات و نیز اصلاح تمام قوانین مرتبط با صادرات و واردات و حذف تمام بسترهای رانت‌خواری در تمام عرصه‌های مدیریت کلان نظام اقتصادی، اولویت‌های اساسی مجلس نهم در چند سال آتی می‌باشد.

May 2012

- * **Publisher:** Research Institute of Strategic Studies
- * **Editor in Chief:** Saeed Nouraei
- * **Executive Director:** Mahdi Mirzadeh Kouhshahi
- * **Address:** 7 Roodsar St. Hafez Ave, Karimkhan Zand Ave, Tehran, Iran
- * **Mailbox:** 14155 - 5189
- * **Tel:** 021 - 88802477
- * **Fax:** 021 - 88896561
- * **Email:** dideban@risstudies.org
- * The views expressed in the monthly should not be construed as representing those of Research Institute of Strategic Studies. Copyright Reserved

Research Institute of
Strategic Studies

Editorial	2
Official Strategy	4
Analysis	5

Persian Gulf: A Symbol of Iranian Power and Identity	5
9th Islamic Consultative Assembly: Properties, Problems and Priorities	
9 Agreement on the Political Economy Pattern: A Necessity for Economic Security	13
Electronic Warfare: Iran's Successful Combat	17
Cyber Attacks: Warning for Homeland Security	21
Iran-P5+1 Nuclear Talks: Stop Threat, Essential for Success	25
Syrian Parliamentary Election, Continuing the Reform Process	29
Iraq and the Escalation of Regional Conflict	33
The Persian Gulf Union Plan: the GCC Halt and Crisis Deepening	35
UAE Proxy Games in the Persian Gulf	39
America's New Intelligence Service: Redefining National 'Other' and Intelligence Opponent	43
French Elections: Background and Implications	47
Netanyahu/ Mofaz Coalition: Trying to Control the Crises	51

Others look 55

Iran – Afghanistan Relations	56
China and Iran: Economic, Political and Military Relations	57
Iran Sanctions Ineffective	58

News	59
Preview	63